

Міжнародна
науково-практична
конференція

**Наука та освіта
в умовах викликів
сьогодення**

Матеріали

16 грудня 2023 р.

м. Чернігів, Україна

International
scientific and practical
conference

**Science and education
in the conditions of
today's challenges**

Proceedings

December 16, 2023

Chernihiv, Ukraine

Наука та освіта в умовах викликів сьогодення : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції / Міжнародний гуманітарний дослідницький центр (Чернігів, 16 грудня 2023 р). Research Europe, 2023. 390 с.

До збірника ввійшли матеріали Міжнародної науково-практичної конференції "Наука та освіта в умовах викликів сьогодення", яка відбулася 16 грудня 2023 року. Збірник розрахований на науковців, освітян, студентів, державних службовців, представників бізнесу та широку громадськість.

Робочі мови конференції: українська та англійська.

Публікується в авторській редакції

Матеріали збірника подаються в авторській редакції та публікуються мовою оригіналу. Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за достовірність наведених фактів, власних імен, цитат, статистичних даних, галузевої термінології та іншої інформації.

Відповідно до Закону України "Про авторське право і суміжні права", при використанні наукових ідей та матеріалів цього збірника, посилання на авторів і видання є обов'язковим.

**Research
Europe.org**

IHC INTERNATIONAL
HUMANITARIAN
RESEARCH CENTER

© Міжнародний гуманітарний
дослідницький центр, 2023

© Research Europe, 2023

Офіційний сайт: researcheurope.org

Сватенков О. В., Бережняк Г. Г.

Застосування засобів мультиплікації в профілактичних програмах. 163

Тарасова О. К.

Проект "Зерна мудрості Г. Сковороди". 167

СЕКЦІЯ 5. ВИЩА ОСВІТА

SECTION 5. HIGHER EDUCATION

Акименко О. Ю.

Вплив воєнного стану в Україні на вищу освіту. 169

Борова В. Є.

Тренінгові форми підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти до педагогічного коригування звукової культури мовлення дітей. 172

Дудар Т. В., Гай А. Є., Саєнко Т. В.

Удосконалення цифрової компетентності викладачів освітнього процесу вищої школи. 174

Капустіна О. І.

Сутнісна характеристика поняття "Професійна компетентність". 178

Кравцова Н. В.

Освітня підготовка майбутніх бакалаврів машинобудівних спеціальностей в умовах вимог сьогодення. 180

Маршавін Ю. М., Кицак Т. Г.

Управлінські компетентності менеджерів вищої освіти як чинник підготовки фахівців для соціально-економічного відновлення України. 183

Ольшанський Д. В.

Особливості змісту навчання англійської мови за професійним спрямуванням майбутніх політологів. 187

Осінній І. А.

Щодо просвітницької діяльності лікаря: зміст, функції. 191

Федорчук Н. А.

Авторитет педагога: сутність, значення та формування. 193

Філінюк А. Г.

Проблеми трансформації вищої освіти України в період російсько-української війни 2022 – 2023 рр. 198

Черненко В. П., Шипілов А. О.

Особливості SWOT-аналізу вебсайту закладу вищої освіти. 202

Список використаних джерел

1. Олешко П.С., Кінах Н.В. Структура управлінської компетентності керівника освітнього закладу в системі післядипломної педагогічної освіти. *Вісник післядипломної освіти (серія "Педагогічні науки")*. 2019. № 9 (38). С. 113–132. URL: [https://doi.org/10.32405/2218-7650-9\(38\)-113-132](https://doi.org/10.32405/2218-7650-9(38)-113-132)
2. Розвиток управлінської компетентності керівників підприємств : монографія / М. С. Дороніна та ін. Харків : ФОП Лібуркіна Л. М., 2019. 182 с. URL: http://surl.li/lycri_
3. Про вищу освіту: Закон України від 02.05.2023 № 3062-IX. URL: <http://surl.li/jhtp>.
4. Григораш В. В. Оцінка рівня професійної компетентності педагога. Педагогічний альманах. 2012. Вип. 16. С. 116–121.
5. Грузіна І. А. Удосконалення системи оцінки компетенцій персоналу підприємства. *Бізнес Інформ*. 2011. № 9. С. 177–181
6. Нагара М. Б. Оцінка компетентності працівників як пріоритетний напрямок управління людськими ресурсами на засадах коучингу. *Вісник НТУ "ХПІ". Серія : Технічний прогрес та ефективність виробництва*. 2010. № 7. С. 143–149. URL: http://www.kpi.kharkov.ua/archive/Наукова_періодика/vestnik/Технічний%20прогрес%20та%20ефективність%20виробництва/2010/7/Nagara.pdf.

Ольшанський Д. В.,
канд. пед. наук, доцент,
доцент кафедри англійської мови та комунікації,
Київський університет імені Бориса Грінченка, м. Київ

УДК 372.881.111.1

ОСОБЛИВОСТІ ЗМІСТУ НАВЧАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ МАЙБУТНІХ ПОЛІТОЛОГІВ

Вільне спілкування в усній та писемній формах українською та англійською мовами при обговоренні професійних питань досліджень та інновацій в сфері політології визначено як одну із важливих компетентностей, які підлягають формуванню у професійній підготовці майбутніх політологів [1]. Таким чином, до студентів спеціальності "Політологія" висуваються високі вимоги щодо іншомовної мовленнєвої компетентності у професійній діяльності, зокрема, володіння ними англійською мовою та мовленням як інструментом міжнародного спілкування. Відтак, цей імператив повинен знайти відображення у професійній підготовці цих фахівців, як в плані якості, так й інтенсивності мовної підготовки, її спрямованості на чітко визначені практичні результати.

Питання конструювання змісту навчання англійської мови за професійним спрямуванням студентів суспільно-гуманітарних спеціальностей завжди перебувала у фокусі уваги з боку освітян та науковців, а саме: Т. Денищиц, А. Кордонова, О. Москалюк, А. Нікітіна, Г. Суткевич, Д. Фатєєва та інші. Водночас, визначення змісту навчання англійської мови студентів соціально-гуманітарного напрямку багато в чому продиктовано або здійснюється з урахуванням різних чинників, серед яких не лише пріоритетна професійна тематика й термінологія, але й об'єктивні запити учасників професійної комунікації, які постійно коригуються з огляду на розвиток суспільства, освіти, науки. Тому адекватне переосмислення цілей навчання іноземних мов (англійської мови), уточнення змісту програм та мовних мінімумів на тлі нових тенденцій в країні та світі є необхідними і важливими цілями для теорії і практики мовної та професійної освіти, а отже, і на терені професійної підготовки політологів, зокрема, їхньої іншомовної підготовки як інтегральною складовою. Отже, **метою** нашого дослідження є визначення вимог до змісту навчання англійської мови за професійним спрямуванням майбутніх політологів з огляду на чинні документи, що регламентують навчальний процес, існуючі наукові дослідження в цьому напрямі та інші важливі чинники, що впливають на формування змісту навчання англійської мови окресленої категорії студентів у процесі їх професійної підготовки.

Незважаючи на те, що відповідними нормативними документами визначено прогнозовані професійні компетентності майбутніх фахівців з політології, а також існують численні підручники і посібники, орієнтовані на цю категорію студентів, і які рекомендовано для використання у вищих навчальних закладах, визначальна роль, на нашу думку, у процесі приведення у відповідність змісту навчання та методичних підходів до навчання іноземної мови у професійному спілкуванні відводиться викладачу. У сучасних умовах професійної підготовки фахівців учасники навчального процесу мають доступ до широкого спектру навчальної та фахової літератури, а особливо, в мережі Інтернет, і в цьому плані викладач не володіє якимисьь ексклюзивними правами чи можливостями. Тим не менш, у кваліфікованого викладача є знання і досвід, які повинні стати у нагоді під час добору матеріалів та засобів навчання, які якнайкраще відповідатимуть цілям навчання. Ці знання і досвід викладача, його вміння орієнтуватись у значних інформаційних масивах та добирати потрібну квінтесенцію, представляють важливий актив, якого бракує студентам, та яким він має "поділитися" з ними. Та все ж треба визнати, що ця здатність не виникає сама по собі, вона формується у викладачів через тривалу практику та внутрішню налаштованість на пошук відповідних джерел, що вимагає самодисципліни, творчості, готовності до постійної освіти та вдосконалення.

Треба визнати, що навчальний процес з іноземної мови не повторює зміст інших фахових дисциплін циклу професійної підготовки іншою мовою, натомість має свої особливості; він націлений на формування як загальних чи фахових компетентностей, так і специфічних компетентностей у контексті навчання іноземної мови. Спробуємо проілюструвати цю тезу на прикладі такого важливого компонента навчання іноземної мови у професійному спілкуванні політологів, як читання фахової літератури. Важливим результатом цієї діяльності є ознайомлення у процесі читання студентів-політологів з фаховою термінологією англійською мовою, можливість порівняння ними англомовних лексичних одиниць з рідномовними відповідниками. Але лише цим корисність читання іншомовної фахової літератури не вичерпується, адже студенти можуть ознайомитись з досягненнями західних наукових шкіл, глибше зануритись в історичний аналіз політичної науки з одного боку, а з іншого – за допомогою викладача здійснити доступний аналіз мовної форми, а під час обговорення – практикуватись в усному продуктивному мовленні, формуючи потрібні компетентності. Доречно у контексті сказаного вище згадати Інтегроване навчання мови і предмету (***Content and language integrated learning***) або, згідно з американською науковою термінологією, навчання іноземної мови через зміст фахових дисциплін (***Content-based instruction***) [3]. На нашу думку, попри зростаючу популярність цієї концепції в теорії і практиці викладання англійської мови зі спеціальними цілями (***ESP***), зміщення акценту у бік оволодіння спеціальним предметом засобами іноземної мови може викликати у студентів прогалини в знаннях, уміннях і навичках з іноземної мови, оскільки її опанування здійснюється за таких умов за логікою та організаційною структурою фахового предмету (предметів), а це не завжди може бути найкращою опцією для вивчення іноземної мови та мовлення. Для того, щоб максимізувати користь від методики ***CLIL***, ми пропонуємо здійснювати її використання лише окремими блоками або для вивчення окремих тем професійного спрямування.

За нашими спостереженнями, студенти соціально-гуманітарного напрямку, у тому числі майбутні політологи, традиційно є дуже начитаними, мають значний інтелектуальний та дослідницький потенціал, а відтак вони є здатними до оволодіння знаннями, які вимагають високого рівня узагальнення, готовності до оволодіння складною термінологією та абстрактними поняттями. Це повною мірою проявляється у навчальному процесі з іноземної мови: студенти мають значний пасивний та потенційний словниковий запас, готові спілкуватися на складні теми соціального напрямку та наукового рівня. Проте, на цьому тлі майбутні політологи можуть мати суттєві недоліки у правильній вимові англійських слів, спостерігаються прогалини в граматичній компетенції, навички

та уміння усного спілкування не досягли потрібного для ефективної комунікації рівня. З огляду на це, уявляється доцільним добір викладачем відповідних завдань і видів роботи, що дозволили б ліквідувати вказані недоліки: створення системи фонетичних, лексичних та граматичних вправ, розробка усних мовленнєвих вправ і завдань для формування умінь та навичок діалогічного мовлення, усного рецептивного мовлення (аудіювання) через використання технічних можливостей та інформаційних технологій. Використання різноманітних форм роботи, різних видів вправ і завдань, широкої номенклатури засобів наочності, технічних засобів повинні не лише сприяти ефективному засвоєнню програмового матеріалу, але й підсилити мотивацію та інтерес студентів до англійської мови, інших фахових предметів, обраної спеціальності та майбутньої професії в цілому.

Отже, підсумовуючи сказане, окреслимо напрями, за якими прогнозується визначення вимог до змісту навчання англійської мови за професійним спрямуванням майбутніх політологів:

1. Відбір навчальних та фахових матеріалів адекватно до цілей навчання, у тому числі з охопленням широкого спектру ресурсів Інтернет, формування у студентів відповідних умінь використання різноманітних інформаційних ресурсів.

2. Науково-обгрунтоване та методично доцільне використання читання фахової літератури для формування фахових, мовних та мовленнєвих компетентностей англійською мовою.

3. Використання інтегрованого навчання мови та предмету (*CLIL*) окремими блоками або для вивчення окремих тем професійного спрямування.

В подальшому ми прогнозуємо в цьому напрямку інші теоретичні напрацювання та продуктивні ідеї, які планується висвітити в наступних публікаціях.

Список використаних джерел

1. Освітньо-професійна програма 052.00.02 Політичні технології та консультування. Магістерський рівень. https://kubg.edu.ua/images/stories/Departaments/vstupnikam/iff/2022/052_mag_op_22.pdf

2. Кордонова А.В. Теоретичні засади підготовки майбутніх політологів до професійної діяльності англійською мовою. Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К.Д. Ушинського. Випуск 2 (127). Серія: Педагогіка. Одеса, 2019. С. 14-20. <http://dspace.pdpu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/5565/1/4.pdf>.

3. Ножовнік О.М. Навчання іноземної мови через зміст фахових дисциплін у вищій професійній школі: теоретичні засади та переваги впровадження. Бердянськ: БДПУ (ПП "Ландон-XXI). <https://library.krok.edu.ua/ua/kategoriji/statti/4-navchannia-inozemnoi-movy-cherez-zmist-fakhovykh-dystsyplin-u-vyshchii-profesiinii-shkoli-teoretychni-zasady-ta-perevahy-vprovadzhennia>.